

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TA'LIM XIZMATLARI SOHASINING UMUMIY KO'RINISHI

G'afforov Javohir Farhodjon o'g'li
Qarshi muhandislik-iqtisodiyot
instituti doktoranti

[doi https://doi.org/10.55439/ECED/vol25_iss2/a40](https://doi.org/10.55439/ECED/vol25_iss2/a40)

Annotatsiya. Bugungi jadal rivojlanayotgan raqamli iqtisodiyot sharoitida ta'lim xizmatlarining roli tobora muhim ahamiyat kasb etib, ishchi kuchini shakllantirmoqda, innovatsiyalarni va iqtisodiy o'sishni rag'batlantirmoqda. Ta'lim va raqamli iqtisodiyotning kesishishi bilimlarni olish, tarqatish va qo'llash bo'yicha transformativ o'zgarishlarga yo'l ochdi. Ushbu maqola raqamli iqtisodiyot doirasida ta'lim xizmatlari sohasini ko'rib chiqish, uning muhim ahamiyati va ta'sirini yoritishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: raqamli iqtisodiyot, ta'lim xizmatlari, raqamli texnologiyalar, masofaviy ta'lim platformalari, mehnat bozori.

ОБЗОР ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ

Гаффаров Жавохир Фарходжон угли
Докторант Каршинского
инженерно-экономического института

Аннотация. В современной быстро развивающейся цифровой экономике роль образовательных услуг становится все более важной, формируя рабочую силу, стимулируя инновации и экономический рост. Пересечение образования и цифровой экономики привело к преобразующим изменениям в приобретении, распространении и применении знаний. Целью данной статьи является рассмотрение сферы образовательных услуг в рамках цифровой экономики, подчеркивание ее важности и влияния.

Ключевые слова: цифровая экономика, образовательные услуги, цифровые технологии, платформы дистанционного образования, рынок труда.

OVERVIEW OF EDUCATIONAL SERVICES IN THE DIGITAL ECONOMY

Gafforov Javokhir Farkhodjon ugli
Doctoral student of the
Karshi Engineering Economics Institute

Abstract. In today's rapidly developing digital economy, the role of educational services is becoming increasingly important, shaping the workforce, driving innovation and economic growth. The intersection of education and the digital economy has led to transformative changes in the acquisition, distribution and application of knowledge. This article aims to review the field of educational services within the framework of the digital economy, highlighting its importance and impact.

Keywords: digital economy, educational services, digital technologies, distance education platforms, labor market.

Kirish. Raqamli texnologiyalar va ma'lumotlardan keng foydalanish bilan tavsiflangan raqamli iqtisodiyot ta'lim xizmatlarini taqdim etish, ulardan foydalanish usullarini tubdan o'zgartirdi.

Raqamli vositalar va platformalarning uzluksiz integratsiyasi nafaqat ta'lim xizmatlari doirasini kengaytirdi, balki zamonaviy ishchi kuchida muvaffaqiyatga erishish uchun zarur bo'lgan ko'nikma va malakalarni ham qayta belgilab berdi.

Raqamli savodxonlik zamonaviy hayotning barcha sohalariga qaratilgan hayotiy ko'nikma bo'lib, u XXI asr savodxonligi va ko'nikmalarini

rivojlantirish uchun juda muhimdir. Ko'plab ish beruvchilar tomonidan talab qilinadigan va ishga joylashish qobiliyatini yaxshilaydi va boshqa muhim hayotiy ko'nikmalarni egallash uchun katalizator vazifasini bajaradi.

Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti (OECD) iqtisodiyot va jamiyatning barcha tarmoqlari unumdorlik, o'sish va farovonlikni oshirish uchun innovatsiyalar kiritish zarurligini ta'kidlaydi [2].

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Oliy Majlisga Murojaatnomasida "... bugungi kunda 815 ta ta'lim yo'nalishining 55 foizi mehnat bozori

talablariga javob bermaydi. ...o'quv jarayonini bozor talablariga moslashtirib, ishlab chiqarish bilan uzviyligini ta'minlash" va talabning o'z ustida ishlashi uchun muhit yaratish"[3] kabi vazifalar dolzarb ekanligini ta'kidlab o'tgan.

Raqamli iqtisodiyotda ta'lim xizmatlari dinamikasini tushunish barcha sohalaridagi manfaatdor tomonlar, iqtisodiyot, mehnat bozori, o'qituvchilar va o'quvchilar uchun juda muhim.

Yuqoridagi vazifalarni amalga oshirishda ta'lim sohasiga raqamli texnologiyalarni joriy qilishni takomillashtirish eng dolzarb va ilmiy-amaliy ahamiyatga ega bo'lgan ilmiy muammo hisoblanadi.

Adabiyotlar tahlili. Yaqin vaqtgacha iqtisodchilar jismoniy kapitalni iqtisodiy o'sishga ta'sir qiluvchi eng muhim omil deb hisoblab, iqtisodiy o'sish jarayonini tezlashtirish va odamlarning turmush darajasini oshirish uchun rivojlantirish tezligini oshirishni taklif qilishdi. Biroq so'nggi yillardagi iqtisodiy tadqiqotlar ta'limning iqtisodiy rivojlanishida hal qiluvchi omil sifatida dolzarbligini ko'rsatdi [4].

Iqtisodchilar ta'limning dolzarbligini iqtisodiy rivojlanishda hal qiluvchi omil sifatida tan oldilar.

Bir guruh iqtisodchilar inson kapitali nazariyasi ta'limga sarmoya kiritish yuqori ish haqi nuqtayi nazaridan to'lovga ega ekanligini, raqamli iqtisodiyotda texnologik taraqqiyotga moslashish uchun uzluksiz o'rganish va yangi ko'nikmalarni egallash muhimligini ta'kidlashsa [5], ikkinchi guruh olimlar yaxshi o'qitilgan ishchilar mahsulot va xizmatlarni yaratishga hissa qo'shadigan, samaradorlikni oshirishga olib keladigan qimmatli aktivlar desa [6], uchinchi ta'lim darajasi iqtisodiy o'sishning yagona o'zgaruvchisi emas, chunki u 1915-2005-yillardagi mehnat unumdorligining o'rtacha yillik o'sishining atigi 14 %ini tashkil etadi, ko'plab ko'nikmalar va qobiliyatlar an'anaviy ta'limdan tashqari yoki umuman, maktabdan tashqarida o'rganishdan kelib chiqadi, deb hisoblaydilar [7].

Nobel mukofotiga sazovor bo'lgan iqtisodchi T.V.Shults ta'limga sarmoya kiritish iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi, deb ta'kidlaydi, G.Bekker esa "ta'limga sarmoya kiritish yuqori ish haqi nuqtayi nazaridan o'z samarasini beradi" degan inson kapitali nazariyasini taqdim etadi. Ushbu nazariya va empirik baholar J.Xekman tomonidan tushuntirilganidek, hozirgi ilm-fan tomonidan tasdiqlangan [8].

Ta'lim iqtisodiyoti bo'yicha mutaxassis E.Xanushek ta'lim sifati va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlikka e'tibor qaratib, o'qituvchilarning

samaradorligi va mas'uliyati muhimligini targ'ib qiladi. Uning fikriga ko'ra, faqat maktabga qabul qilishni ko'paytirish emas, balki ta'lim sifatini saqlab qolish yoki oshirish muhim ekanligini ta'kidlaydi. Xanushekning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, rivojlanish uchun samarali ta'lim strategiyasi nafaqat ko'proq bolalarni maktabga yuborishga, balki maktabdagi ta'lim sifatini saqlab qolish va oshirishga ham qaratilishi kerak, chunki bu murakkab, ammo muhim vazifadir [9].

R.Chetning ta'lim iqtisodiyoti sohasidagi faoliyati, haqiqatan ham, ta'limning avlodlararo ta'siri, harakatchanlik va imkoniyatlar tengligiga qaratilgan. Uning tadqiqotlari, xususan, Qo'shma Shtatlardagi ijtimoiy harakatchanlik kontekstida ta'lim siyosatining iqtisodiy ta'sirini yoritib beradi. Umuman olganda, uning ishi iqtisodiy harakatchanlik va ta'lim siyosatining avlodlararo natijalarga ta'sirini tushunishga sezilarli hissa qo'shdi [10].

Iqtisodiy taraqqiyotning kaliti nafaqat ta'lim imkoniyatlarini son jihatdan oshirish, balki mehnat resurslariga taqdim etilayotgan ta'lim turini sifat jihatidan yaxshilashdir. Iqtisodiy o'sishga qo'shgan salmoqli hissasi tufayli ta'lim inson kapitali, ta'limga bo'lgan davlat xarajatlari esa inson kapitaliga sarmoya deb atalgan.

Rivojlangan mamlakatlarda o'sish manbalari yoki boshqacha aytganda, jismoniy kapital, jismoniy mehnat, ta'lim va shu kabi turli omillarning hissasi bo'yicha olib borilgan bir qator empirik tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, ta'lim yoki inson kapitalini rivojlantirish iqtisodiy o'sishning muhim manbayi hisoblanadi.

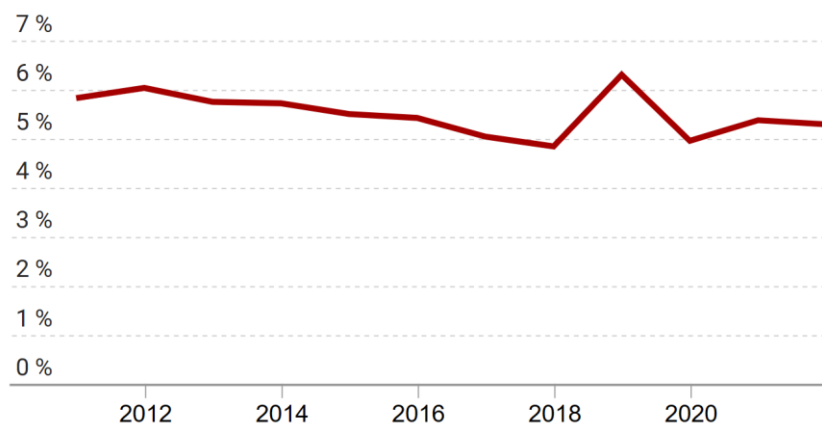
Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot raqamli iqtisodiyot sharoitida ta'lim xizmatlari sohasiga umumiy nuqtayi nazarni taqdim etishga qaratilgan. Ta'lim xizmatlari sohasining bugungi holati, uni rivojlantirishga doir harakatlarni takomillashtirish bo'yicha ilmiy taklif va amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi. Ushbu maqolaning nazariy va uslubiy asosi bo'lib, ilmiy maqolalar, xalqaro tashkilotlar hisobotlari, iqtisodchi olimlarning oliy ta'lim va mehnat bozori o'rtasida munosabatlarni o'rganish yuzasidan olib borgan izlanishlari, shuningdek olimlar va shu soha vakillarining fikr-mulohazalari hisoblanadi.

Statistik, empirik tahlil qilish asosida mavjud muammolar aniqlab olingan hamda ta'lim xizmati sohasini takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqilgan. Tadqiqot jarayonida mantiqiy fikrlash, tizimli yondashuv, statistik tahlil va boshqa usullardan foydalanilgan.

Tahlil va natijalar muhokamasi. Ta'lim sohasida asosiy investitsiyalar odamlarga yo'naltiriladi. Jahon banki ma'lumotlariga ko'ra, AQSh

milliy boyligi tarkibida asosiy ishlab chiqarish fondlari (binolar, inshootlar, mashina va uskunalari) bor-yo'g'i 19 %, tabiiy resurslar 5 %, inson

kapitali 76 %ni tashkil etadi. G'arbiy Yevropada tegishli ko'rsatkichlar – 23 %, 2 % va 75 %, Rossiyada – 10 %, 40 % va 50 % [11].

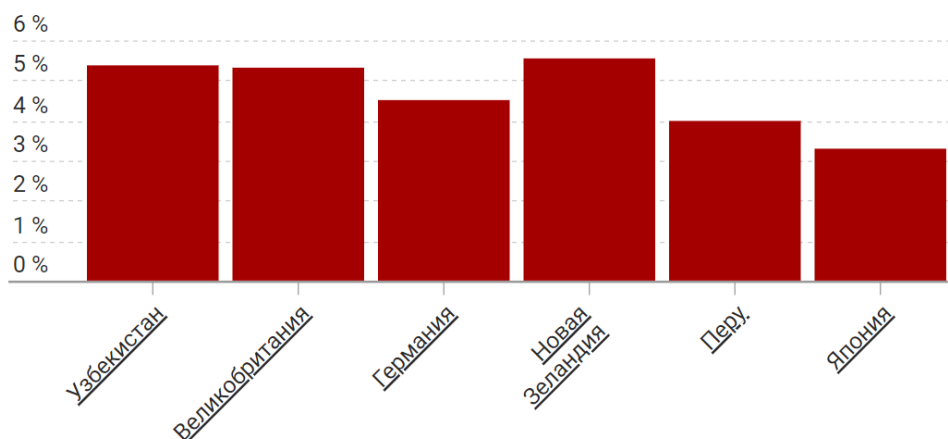

1-rasm. O'zbekistonda ta'limga davlat xarajatlari (yalpi ichki mahsulotga nisbatan %) [13]

Raqamli texnologiyalarning ta'limga ta'siri, ayniqsa, ta'lim va o'qitish amaliyotlarini qo'llab-quvvatlashda ijobiy ta'sir ko'rsatadi. COVID-19 pandemiyasi ta'limda raqamli texnologiyalarni

qo'llashni yanada institutsionalizatsiya qildi va butun ta'lim tizimida o'zgarishga olib keldi [12].

Raqamli iqtisodiyot ta'lim xizmatlari uchun muhim natijalar va ta'sirlarga olib keladi.

2-rasm. Ta'limga davlat xarajatlari (YAIMga nisbatan): boshqa mamlakatlar (2021)

Qayd etish joizki, raqamli iqtisodiyot sharoitida mehnat bozori zudlik bilan zamonaviy mutaxassislariga muhtoj bo'lib, ularni tayyorlash ta'lim tizimiga innovatsiyalarni erta joriy etishni talab qiladi. Bu innovatsiyalar, fan taraqqiyoti natijalari, albatta, ma'lum moliyaviy xarajatlar va vaqtni talab qiladi.

Iste'molchi talablari va mutaxassislik bozori talablari o'zgarishiga tez javob berish imkoniyatiga ega bo'lgan nodavlat kasb-hunar ta'limi ushbu kamomadni to'ldirishi mumkin, bu esa uning raqobatbardoshligi va istiqbolini ta'minlaydi.

Raqamli iqtisodiyot va mehnat bozorining jamiyatning barcha tarmoqlariga global o'tishi davrida ta'lim tizimini ham bozor munosabatlari asosida rivojlantirish zarur. Bozor iqtisodiyoti sharoitida davlat sanoatning ayrim tarmoqlarini qoplash yoki moliyalashtirish uchun kurash olib

boradi, bozor mexanizmi esa o'z-o'zini moliyalashtirish uchun zarur bo'lgan ta'lim olish imkonini beradi.

Iqtisodiyotning rivojlanishi natijasida mehnat bozori ta'lim tizimidan zamonaviy axborot dasturlari asosida uchta mahsulot: mehnat, ta'lim va ilmiy-texnikaviy yo'nalishlarni yaratishni talab qilmoqda. Shu bilan birga, talabni nafaqat davlat mablag'lari hisobidan, balki turli mulkchilik shakllaridagi xususiy sektor bilan hamkorlikda qondirish maqsadga muvofiq. Nodavlat ta'lim tizimi innovatsion bozor ehtiyojlariga tezda moslasha olishi sababli u jamiyat, shaxslar yoki tashkilotlarning ehtiyojlarini qondira oladigan va maxsus tadqiqot faoliyatini amalga oshiradigan zarur ta'lim xizmatlarini taqdim etishi mumkin. Binobarin, bu vazifalarni amalga oshirish uchun katta imkoniyatlarga ega bo'lgan nodavlat ta'lim tizimining

paydo bo'lishi, shakllanishi va rivojlanishi maqsadga muvofiq.

Zamonaviy iqtisodiyot uchun professional kompetensiyalardan tashqari raqamli vositalar bilan ishlash ko'nikmalariga ega bo'lgan xodim kerak. Shu sababli ta'lim standartlari, dasturlari, talablari, doimiy ravishda o'zgarib turadigan va bilim tezligini oshiradigan kompetensiyalar ro'yxati oliy o'quv yurtlari bitiruvchilari oldiga qo'yiladi. Mamlakatning iqtisodiy salohiyati inson resurslari bilan ta'minlanadi. Kadrlar o'z-o'zini tarbiyalash orqali shakllanadi. Bunda oliy ta'limning o'rni beqiyos. Raqamli iqtisodiyot sharoitida ta'lim tizimiga, ayniqsa, oliy ta'limga yuqori talablar qo'yiladi. Raqamli iqtisodiyotning asosiy jihatlardan biri har bir mamlakatda past malakali ishchilar uchun ish o'rinlarining qisqarishidir. Ta'limsiz ish topish qiyin, hatto imkonsiz bo'lishi mumkin. Yuqori maosh olishni istagan har bir kishi nafaqat umumiy ma'lumotga, balki maxsus kasbiy ma'lumotga va ko'pincha, oliy ma'lumotga ega bo'lishi kerak. Shu bilan birga, mamlakat ichida oliy ta'limga bo'lgan talab keskin ortib bormoqda.

Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishning asosiy manbai axborot texnologiyalari bilan ishlash bo'yicha tayyorlangan mutaxassislardir. Bir tomondan, IT-ta'limga qo'yiladigan talablar o'qituvchilarning kasbiy standartlariga kiritilgan bo'lsa, ikkinchi tomondan, ITdan foydalanishga tayyorgarlik texnik vakolatlardan tashqariga chiqadi va o'qituvchilarning elektron ta'lim tizimida ishlashga uslubiy tayyorgarligini kengaytirishni talab qiladi. O'qituvchilarni zamonaviy raqamli ta'lim muhitida ishlashga tayyorlash tizimi hozircha endigina shakllantirilmoqda.

Bugungi kunda O'zbekistonda oliy ta'lim jamiyat hayotining turli sohalari va iqtisodiyot tarmoqlari: ilmiy, iqtisodiy, texnik va shu kabilar uchun malakali mutaxassislar tayyorlaydi. O'quv jarayoni bilim va olingan ko'nikmalarni tizimlashtiradi, talabalarni zamonaviy ilmiy fikr va texnologiya yutuqlaridan ijodiy foydalangan holda tanlangan mutaxassislik vektori bo'yicha nazariy va amaliy muammolarni hal qilishga yo'naltiradi [14].

2017-yilning yanvar-iyun oylarida YUNESKO va (DGP Research & Consulting) konsalting kompaniyasi hamkorligida jalb qilingan xalqaro ekspertlar guruhi O'zbekiston ta'lim tizimini keng qamrovli o'rganishdi. Tahlil natijalari bo'yicha nazariya va amaliyot yaxlitligini yanada ta'minlash, ta'lim sifatini monitoring qilish mexanizmini takomillashtirish, xorijiy oliy o'quv yurtlari bilan samarali hamkorlikni rivojlantirish zarurligi yuzasidan takliflar ishlab chiqildi.

O'zbekistonda oliy ta'lim sohasidagi islohotlar ko'plab xalqaro tashkilotlar, jumladan, Erasmus+ (Yevropa Ittifoqi dasturi), JICA (Yaponiya xalqaro hamkorlik agentligi), KOICA (Koreya xalqaro hamkorlik agentligi) bilan hamkorlikda amalga oshirilmoqda.

Mazkur qo'shma dasturlar samarasida O'zbekistonning yuzlab o'qituvchi va talabalari ta'lim tizimidagi ilg'or xalqaro tajribalar bilan yaqindan tanishish, yangi bilim va ko'nikmalarga ega bo'lish, dunyoning yetakchi universitetlarida malaka oshirish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. O'quv jarayoni sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadigan bir xil darajada muhim belgilovchi mezon universitetning ilmiy tadqiqot faoliyatining hozirgi darajasi, tadqiqot natijalarini o'quv jarayoniga joriy etishdir.

Aynan ilmiy-tadqiqot faoliyati uning yetakchi professor-o'qituvchilari, dotsentlari, ilmiy xodimlariga ilmiy bilimlar rivojida peshqadam bo'lib, bu bilimlarni talabalar va aspirantlarga o'tkazish imkonini beradi. Mamlakatimizda ta'lim rivojini endi ilm-fan rivojidan alohida ko'rib chiqish mumkin emas, faqat fan va ta'limning birligina inson faoliyatining ushbu sohalari to'g'ri faoliyat yuritishi imkonini beradi.

Sifatli ta'limga hissa qo'shadigan eng samarali vositalardan biri, albatta, axborot texnologiyalaridir. Zamonaviy sharoitda o'quv jarayonini yangi axborot texnologiyalaridan foydalanishdan ajratib bo'lmaydi. Ularni ma'ruza kurslari, seminarlar va amaliy mashg'ulotlarga kiritish o'rganilayotgan materialni taqdim etish va o'zlashtirish jarayonini optimallashtirish imkonini beradi, bu esa shubhasiz, ta'lim sifatini oshiradi [15].

Mutaxassislarni tayyorlash va qayta tayyorlash sifati oshishi bilan oliy ta'lim muassasalarining o'rni katta. Oliy ta'lim muassasalarida olingan bilimlarning sifati talabalarining malaka darajasi, professor-o'qituvchilarning intellektual salohiyati va o'qitish uslublarining eng yuqori darajasi bilan bog'liq. Yangi dasturlar, jalb etilgan professor-o'qituvchilar tarkibi, tayyorlanayotgan talabalar toifasi, zamonaviy texnologiyalar oliy ta'lim muassasalarining mukammalligi va jozibadorligini ta'minlaydi [16].

Xulosa va takliflar. Xulosa qilib aytganda, ta'lim muayyan ishlar uchun zarur bo'lgan zarur ko'nikmalar, bilimlar va malakalar bilan qurollantiradi. Ta'lim muassasalari, kutilmagan holatlar (COVID-19 kabi), favqulodda vaziyatlarda ham ta'limning ochiq va samarali bo'lishini ta'minlash uchun masofaviy ta'lim imkoniyatlarini yaxshilashga sarmoya kiritishlari kerak.

Raqamli ta'lim tashabbuslarini moliyalashtirish va amalga oshirishni qo'llab-quvvatlash

uchun hukumat, ishlab chiqarish va ta'lim muassasalari o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish kerak.

Ta'lim tizimlari uzluksiz ta'lim haqiqatiga moslashishi kerak, raqamli iqtisodiyotda uzluksiz ta'lim normaga aylangan.

Yaxshi ma'lumotli ishchi kuchi iqtisodiy o'sish va innovatsiyalarga hissa qo'shadi, bu esa rivojlanayotgan sanoat va tarmoqlarda yangi ish o'rinlarini yaratishga olib keladi.

Ta'lim kadrlarni maxsus sohalarga tayyorlash va ularning ish joyidagi unumdorligini oshirish orqali mehnat bozori samaradorligini oshiradi. Bu, o'z navbatida, turli sohalarda turli ish o'rinlari yaratilishiga xizmat qiladi.

Ta'lim yuqori daromad va yaxshilangan bandlik istiqbollari bilan chambarchas bog'liq. Ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, ta'lim darajasi oshgani sayin daromadlar oshadi va ishsizlik darajasi pasayadi, bu ta'lim va bandlik o'rtasidagi ijobiy bog'liqlikni ta'kidlaydi.

Manba va foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. <https://www.csis.org/analysis/digital-literacy-imperative>
2. <https://www.oecd.org/digital/>
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev raisligida 16-iyun kuni oliy ta'lim tizimidagi ustuvor vazifalarga bag'ishlangan videoselektor yig'ilishidagi nutqi. <https://president.uz/uz/lists/view/4424>
4. <https://www.geeksforgeeks.org/role-of-education-in-economic-development/>
5. <https://blogs.worldbank.org/education/why-education-matters-economic-development>
6. <https://www.investopedia.com/articles/economics/09/education-training-advantages.asp>
7. Kling, Arnold va Jon Merrifield. 2009. Goldin va Katz va tarixiy nuqtayi nazardan ta'lim siyosatidagi muvaffaqiyatsizliklar. *Econ Journal Watch* 6(1): 2-20.
8. <https://blogs.worldbank.org/education/why-education-matters-economic-development>
9. Hanushek E.A. and Woßmann L. (2010). Education and Economic Growth. In: Penelope Peterson, Eva Baker, Barry McGaw, (Editors), *International Encyclopedia of Education*. volume 2, pp. 245-252. Oxford: Elsevier.
10. https://assets.aeaweb.org/asset-server/articles-attachments/aer/app/10409/20131046_app.pdf
11. Степанова Т.Е. Экономика, основанная на знаниях (теория и практика). Учеб. пособие. / Т.Е.Степанова, Н.В.Манохина. – М.: Гардарики, 2008. – 238 с.
12. Impacts of digital technologies on education and factors influencing schools' digital capacity and transformation: A literature review doi: 10.1007/s10639-022-11431-8
13. <https://datacommons.org/?hl=ru>
14. Zakhirova G.M. Возможности практического применения мирового опыта развития системы образования в Узбекистане [Possibilities of practical application of world experience in the development of the education system in Uzbekistan]. *Экономика и финансы (Uzbekistan)*, 2018, no. 12, pp. 39-45. (rus)
15. Sesitskiy Y. Институциональная политика в сфере IS [Institutional IP Policy]. *Proceedings of the seminar «Innovation and intellectual property»*, Tashkent, May 12-13, 2016.
16. Osadchy E.A., Akhmetshin E.M. Integration of industrial and educational sphere in modernization of economic relations. *Journal of Applied Economic Sciences*, 2015, no. 10-5, pp. 669-776. URL: <http://dspace.kpfu.ru/xmlui/handle/net/34397> (accessed February 20, 2020).
17. Muminov N.G., Rakhimova U. Internationalization of higher education as a factor in improving the competitiveness of the national economy // Тезисы докладов республиканской научно-практической электронной конференции «Проблемы и пути трансформации национальных экономик: новые вызовы инвестиционно-инновационного прорыва». Ташкент, 6 июня 2019. С. 97-100. URL: <http://niu.uz/rus/press/news/events/seminars/604> (дата обращения: 01.02.2020).
18. <https://www.csis.org/analysis/digital-literacy-imperative>
19. <https://www.oecd.org/digital/>
20. <https://www.geeksforgeeks.org/role-of-education-in-economic-development/>
21. <https://blogs.worldbank.org/education/why-education-matters-economic-development>
22. <https://www.investopedia.com/articles/economics/09/education-training-advantages.asp>
23. <https://stat.uz/uz/>